

HET WITTE MANNETJE

G. VAN HEERDE

Er staat een grote, houten kist zo maar in de mooie kamer van het domineeshuis. En op de tafel, er naast, liggen allemaal boeken en blikjes met groente en vlees en nog een heleboel andere dingen.

De dominee, die er bij staat, neemt telkens een armvol boeken en legt die, heel voorzichtig, in de kist. Hij denkt er aan, wat een grote reis deze kist gaat maken. Met een schip over de zee, heel, heel ver weg, naar een land waar allemaal zwarte mensen wonen. Daar zijn maar *twee* blanken in dat land: De zendeling en zijn vrouw. Voor *hen* is deze kist bestemd. *Zij* mogen het vlees opeten en de groente en *zij* mogen de dikke boeken lezen. Wat zal de zendeling blij wezen, denkt de dominee. Want het is toch wel erg moeilijk werk, als je als enige blanke leeft tussen zoveel zwarte mensen. Maar ook een *mooi* werk, als je mag vertellen van de Here Jezus.

Weet je, wat dominee *ook* zo prettig vindt?

Al deze boeken en al deze blikjes zijn gekocht van het geld, dat de jongens en meisjes in Nederland bij elkaar hebben gebracht.

Trouw elke week gaven ze een paar centen of een stuivertje of een dubbeltje. En nu gaan de *Hollandse* kinderen de zendeling in dit vreemde, verre land blij maken!

Als de dominee even later de kamer uitgaat, komt er een meisje binnenstappen. Ze is nog maar net op de grote school en ze moet op haar tenen gaan staan, om in de kist te kunnen kijken.

„Oh, wat een boeken!” denkt ze. „Wat veel!! Die hebben de kinderen allemaal gegeven. Mijn grote broer heeft ook meegedaan.” Dan, even, kijkt ze verdrietig het raam uit. En ze bedenkt, dat zij, Lize, helemaal niets gegeven heeft. He-le-maal niets! Want ze is nog te klein. Ze heeft nog geen spaarpot.

Nu staat ze stil bij de grote kist. Met één hand houdt ze zich goed vast, in de andere klemt ze Robbie, haar kleine matrozenpopje. Het is maar een gewoon gummipopje, maar Lize houdt veel van de kleine Robbie. Als je hard in zijn benen knijpt, piept-ie. Ze laat de pop ook even kijken in de diepe kist, houdt hem goed vast met beide handen.

Als ze hem nou eens liet vallen!

En dan komt er ineens een vreemde gedachte in haar kleine hoofdje. Een wonderlijke gedachte!

Als ze nou. . . .!

Als ze nou haar mooie *pop* eens meegaf?!

O, wat zouden de kinderen in dat verre land *dat* prachtig vinden, zo'n mooie pop.

En 't is *haar* pop. Als ze hem geeft, is het *echt* van haarzelf. Langzaam glijdt haar hand over Robbie's kopje. Ze zou hem toch ook wel graag willen houden. Hij is zo klein en zo lief. Nu moet ze ineens denken aan wat vader gezegd heeft, een poos geleden. Was dat niet op het Kerstfeest? Vader stond op de preekstoel en vertelde het verhaal van de Here Jezus, die als een klein kindje geboren werd in een stal, heel ver hier vandaan. In de kerk zaten wel honderd jongens en meisjes en nog veel meer mensen, Lize ook. Nou, ze kon het best begrijpen, wat vader vertelde. In de stal waren Maria en Jozef. En 't was *zo* vreselijk vol in de stal, dat ze niet eens in een gewoon bed konden slapen. En het kleine kindje legden ze in een kribje. Wat zei vader toen ook weer?

Nadenkend strijkt Lize over het blauwe matrozenpakje van de pop. Ja, wat zei vader ook weer?

Nu weet ze het ineens. „In de hemel was het zò prachtig! Maar de Here Jezus ging weg uit die mooie hemel en werd een arm, klein kindje. En werd geboren in een beeststal. Waarom? Om alle mensen die Hem liefhebben, blij te maken en heel gelukkig. Ook voor de kinderen kwam Hij. En later, toen hebben de mensen de Here Jezus veel verdriet gedaan en Hem aan een kruis gehangen. Dat heeft de Here Jezus allemaal geleden — voor *jullie*.” En toen zei vader — Lize weet het ineens weer —: „De Here Jezus heeft zoveel voor jullie overgehad. Wat doen jullie voor *Hem*?”

Lize staat lang bij de kist en Robbie schudt maar heen en weer op de rand.

„Zal ik het doen?” denkt het meisje, „zal ik het doen?”

Ze knijpt in Robbie's benen.

„Piep,” zegt de pop.

Ineens laten haar vingers los en Robbie duikelt naar beneden in de diepe kist.

Ja, en dan gaan er rare dingen met Robbie gebeuren. Hij rolt tussen de stapels boeken door, en plof — daar ligt-ie op de bodem van de kist. Als dominee 's avonds verder gaat met het inpakken van de kist, komt er een grote stapel boeken boven op Robbie terecht. „Piep,” zegt hij even, maar dominee hoort het niet.

Nu ligt de pop helemaal in het donker. Maar gelukkig kan hij nog net door een kiertje, tussen twee planken naar buiten zien. Langzamerhand komt de kist helemaal vol. Dominee legt er een deksel bovenop en slaat er grote spijkers in.

„Bom—bom,” klinkt het boven Robbie's hoofd.

De volgende dag komen er mannen en tillen de kist op. Ze zetten hem buiten op een kruiwagen en brengen hem naar de haven, waar de grote schepen liggen.

Lize, voor het raam, kijkt de mannen na.

„Daar gaat Robbie,” denkt ze, „nu zal ik hem wel nooit meer zien.” En toch is ze blij, omdat ze ook iets gegeven heeft, iets voor de Here Jezus zelf.

Van uit zijn donkere hoekje gluurt Robbie over de zonnige straten.

Hij ziet, hoe de kist met dikke touwen aan boord van een schip wordt gehesen. Hij voelt, hoe hij door de lucht zweeft. Dan, met een plof, komt de kist onder in het schip terecht.

Het is hier erg donker.

Jammer, denkt Robbie, nu kan ik niets meer zien.

Boven hem hoort hij mannen lopen. Er wordt iets geroepen, een stoomfluit gilt, twee, drie keer.

Ergens begint een machine te stampen. De golfjes klotsen tegen de zijkant van het schip.

Zo begint Robbie de grote reis naar de andere wereld, waar de zwarte mensen wonen.

Dagen en weken gaan voorbij. Het blijft altijd even donker in het ruim van het schip. En zwaar liggen de dikke boeken op Robbie's buik.

Maar eindelijk, eindelijk toch ligt het schip stil.

Mannen maken de touwen vast aan de walkant, er wordt een luik opengegooid en Robbie voelt hoe de kist langzaam naar boven wordt getakeld.

Dan gluren de zonnestralen door een spleet in de kist en Robbie ziet op de haven een heleboel *zwarte* mensen.

Hij schrikt er van en draait zich angstig om. Zulke vreemde gezichten heeft hij nog nooit gezien!

En wat gaat er *nu* met de kist gebeuren?

Zwarte mannen tillen hem op en zetten hem in een kleine roeiboet. Die schommelt erg en Robbie denkt, dat de boot zo zal omslaan. Hij rilt even, als hij denkt aan het water, dat donker langs het bootje stroomt.

Nu begint er weer een heel lange reis. De mannen roeien het bootje tussen de bossen door. Vreemde bomen staan er langs de oever van de rivier, met breed uitwaaiende bladeren. Prachtige vogels met rode en blauwe veren vluchten weg door het bos. Vanaf de takken grijnzen lelijke apen naar de mannen in het bootje of gooien met stenen.

O, het is een wonderlijke wereld, waarin Robbie nu terecht is gekomen. Een wereld die hem bang maakt.

Als het avond wordt, leggen de zwarte mannen een vuur aan op de oever van de rivier. De vlammen laaien op in het donker van de nacht.

Dagen en dagen gaan er voorbij.

Dan komt de kist in het huis, waar de blanke zendeling woont.

In een hoek van de kamer wordt hij neergezet.

De zendeling maakt nieuwsgierig het deksel open. Hij en zijn

vrouw buigen zich over de kist. Hun hart klopt van blijdschap als ze zien, wat er allemaal in zit.

„O, kijk eens,” zegt mevrouw, „blikjes met lekker vlees en heerlijke groente! En wat een boeken, hè!”

Wat is dát een verrassing.

Hun ogen stralen van blijdschap.

„Nu is de kist leeg,” zegt de zendeling. „Of — wacht eens — wat ligt *daar* nou nog?”

„Een pop,” zegt mevrouw, „een pop! Hoe komt die nu tussen al die boeken?!”

Ze neemt Robbie in haar handen, bekijkt hem van alle kanten.

„Piep,” zegt Robbie opeens.

„Wat een leuk matroosje,” zegt mevrouw. „Jammer, dat wij geen kleine jongens of meisjes hebben, om met de pop te spelen. Ik zal hem maar aan ons buurmeisje geven.”

En zo komt het, dat Robbie de volgende dag op de arm zit bij een klein, zwart meisje. Hij kijkt haar aan, zijn ene oog een beetje scheef en denkt aan Lize. Eerst is hij een beetje bang voor het negerinnetje, maar al heel gauw is zijn angst weg en als zij hem in de benen knijpt, zegt hij ook „piep”, net als bij Lize.

Jammer, Robbie is maar twee dagen bij het zwarte meisje gebleven. Op een middag, als ze met haar pop bij de rivier staat, laat ze hem vallen.

Pats, zo in het water!

Ze bukt zich vlug, om hem nog te grijpen, maar de golven nemen Robbie mee, en verder, steeds verder drijft hij van haar af.

Ze ziet nog even zijn blauwe matrozenkieltje boven het water uitsteken, dan spoelt er een grote golf over Robbie heen en ze ziet hem niet meer.

„Weg is-t-ie”, denkt ze, en huilend loopt ze terug naar het dorp.

En Robbie?

Hoelang hij in het water gelegen heeft weet hij niet. Maar hij voelt zich zo nat en zo koud. En altijd maar door drijft hij met de stroom mee, dagen en dagen lang. Het gaat dwars door de donkere bossen, door het land, waar alleen maar zwarte mensen wonen.

Hier is zelfs de zendeling nooit geweest.

Robbie is de eerste blanke, die hier komt.

Tot zijn schrik ontdekt Robbie, dat zijn mooie, blauwe jasje helemaal verkleurt. Alle verf gaat er af; de rode kleur op zijn wangen is verdwenen. Door al het water wordt hij elke dag een beetje witter.

En zal hij ooit weer kunnen piepen, als ze hem in de benen knijpen?

Een groot beest — een krokodil — hapt een keer naar hem.

Robbie ziet zijn scherpe tanden. Hij draait nog net voor zijn kop langs.

Dan, op een morgen, blijft hij vastzitten in het riet, aan de oever van de rivier.

En daar vindt hem een klein, zwart jongetje, dat hem voorzichtig meedraagt naar zijn moeder.

Meteen is het hele dorp in rep en roer. Mannen en vrouwen staan om het jongetje heen, en kijken naar wat hij daar uit het water heeft gehaald. Het is een klein mannetje, dat zien ze wel.

En wat is hij wit! Vreselijk wit!

Ze durven Robbie eigenlijk niet goed aan te raken, en zijn een beetje bang voor hem. Ze gluren, het hoofd scheef, naar zijn gezicht en als de jongen per ongeluk in Robbie's benen knijpt, schrikken ze op.

Hoorden ze goed?

„Piep,” zei dat rare, witte ding.

Maar dat zwarte jongetje is helemaal niet bang. Hij doet niet anders dan al maar knijpen. „Piep, piep, piep,” roept Robbie, zonder ophouden. Dan lopen de vrouwen en kinderen verschrikt weg. En de mannen doen een stap achteruit.

Het is maar een raar mensje, dat daar uit het water is gekomen.

Van die dag af is Robbie het vriendje van de jongen, die hem uit het water heeft gehaald.

Hij loopt de hele dag met de pop onder de arm en 's nachts neemt hij hem mee op zijn slaapmatje in de kleine, lemen hut.

Langzamerhand zijn de andere zwarten ook niet bang meer voor hem. „Het witte mensje”, noemen ze hem en ze vinden niets heerlijker dan hem te laten piepen, soms uren lang.

En Robbie voelt zich als een koning in de wereld van allemaal zwarte mensen.

Weet je, wat zo verdrietig is voor de zendeling?

Hij wil de zwarte mensen zo graag van de Here Jezus vertellen. Maar als hij met zijn bootje de rivier afvaart en dan ergens, bij een dorp, aan wal stapt, dan lopen *al* die zwarte mensen voor hem weg.

De vrouwen gillen, als ze zijn gezicht zien en zijn witte pak.

„O, wat wit!” roepen ze. Ze slaan de handen voor de ogen en stormen het bos in. Ze trekken de schreeuwende kinderen met zich mee: „Kom, kom gauw, een witmens!”

De mannen zijn al even angstig als de vrouwen. Ze nemen de speer in de hand en *lijken* erg dapper. Maar als ze, tussen de bomen door, de witte man zien naderen, trekken ook *zij* terug naar de bossen.

„Een witmens,” fluisteren ze. Hun stem trilt van angst. Hun ogen gluren schuw naar de vreemdeling.

Vanuit het veilige bos houden ze de zendeling in de gaten. Ze horen hem roepen: „Komen jullie maar, ik zal jullie niets doen!” Maar ze komen niet, ze durven niet.

Vreselijk! Een wit-man!!

De zendeling denkt: „Nu wil ik hun vertellen van de Here Jezus, die ook de zwarte mensen gelukkig wil maken. En ik *kàn* het niet, want ze lopen allemaal voor mij weg.”

Teleurgesteld keert de zendeling dan terug naar zijn dorp.

's Avonds zegt hij tegen zijn vrouw: „Als ze maar eens één keer naar me wilden luisteren.”

Eens maakt de zendeling een extra lange tocht. 's Morgens vroeg stapt hij in het roeibootje en vier zwarte mannen roeien naar het midden van de stroom. Dan gaat het snel de rivier af. Soms, in een draaikolk, schommelt het bootje angstig heen en weer en hebben de roeiers alle moeite, om het vaartuigje in bedwang te houden. De zendeling zit achterin. De hete zon brandt boven hem. Gouden lichtstrepen dansen over het water. Hij denkt er aan, hoe moeilijk het is, de zwarten over hun angst voor de „witman” heen te helpen en diep in zijn hart is het gebed: „O God, geef toch, dat deze arme mensen willen luisteren naar *Uw* boodschap.” Het is hier zo'n mooi, zonnig land, denkt de zendeling. Hoor de vogels eens fluiten in de bomen! Een grote aap slingert zich, hoog boven het

water van de rivier, van de ene tak naar de andere. Zijn ogen gluren schuw naar de man in de boot.

Een prachtig land, vol zonneshijn.

En toch een donker land! Want de mensen weten nog niet van God in de hemel en van de Here Jezus, die als een klein kindje in een stal werd geboren.

Arme mensen. Ze knielen voor houten beelden, alsof die hen blij en gelukkig kunnen maken!

Hoe dieper ze doordringen in het oerwoud, hoe moeilijker de tocht wordt. Soms bruist en schuimt het water en helt het bootje gevaarlijk over.

Maar eindelijk komt de dag, dat één der mannen zegt: „Hier dichtbij moet een dorp van zwarte mensen zijn, zendeling.”

Hij wijst naar een bocht van de rivier.

En ja, nu kun je 't ook wel goed zien. Er loopt, van de rivier af, een pad het bos in.

De zendeling kijkt verrast op.

„Gelukkig,” zegt hij. Als nu mijn tocht maar niet tevergeefs is, denkt hij weer. Als de mensen maar niet weer hard weglopen, wanneer ze me zien.

Hij stapt uit het schommelend bootje, loopt over het bospad.

Kijk, daar tussen de bomen, op die open plek, staan allemaal hutten gebouwd, net paddestoelen.

Nu nog een klein eindje, dan zullen de mensen hem zien.

En dan...?!

Plotseling houdt de zendeling zijn pas in.

Midden op het bospad *staat* iemand.

Het is een kleine, zwarte jongen. Zijn ogen zijn onafgebroken op de blanke man gericht. Nu zal hij wel gaan gillen en hard weglopen!

Maar nee hoor! Hij blijft staan. Beschermend legt hij zijn zwarte handjes over iets wits, dat hij krampachtig vasthoudt. Wat het is kan de zendeling niet zien.

Maar in het hart van de blanke man komt zo'n dankbaar gevoel, omdat *dit* jongetje *niet* wegloopt en *niet* begint te gillen.

Dit is als een heel groot wonder.

Zou God *zo* zijn gebed verhoord hebben?

Nog altijd staat het jongetje daar.

O, hij is vreselijk geschrokken, zoëven, toen hij de witte man zag. Hij had wel kunnen schreeuwen van angst. En toch doet hij het niet. Want in zijn handen klemt hij het verbleekte popje, dat precies lijkt op de blanke man.

Voor de *pop* is hij niet bang.

Voor de *vreemdeling* ook niet.

Als de zendeling vlak vóór hem staat, laat het kereltje zijn schat zien, het gummipopje, dat in zijn zwarte handen ligt. Als hij de blanke man aankijkt, zegt hij zacht: „De vader van het witte mannetje!”

De zendeling lacht. Hij gaat op een omgevallen boomstam zitten, het jongetje naast hem. Hij kijkt naar het bleke popje en herkent er het matroosje in, dat hij uit Holland heeft gekregen. Hoe het in handen van dit jongetje is gekomen, is hem een raadsel. Het doet er ook allemaal niets toe. God heeft zijn gebed willen verhoren en dit kleine speelpopje willen gebruiken, om de zendeling te helpen. Moet je zien, hoe hij praat met het zwarte jongetje, hoe ze allebei lachen, hoe het kereltje voorzichtig de zendeling in het been knijpt, om te zien, of de vader van het bleke mannetje ook „piep” zegt. Als de zendeling opstaat, geeft hij zijn vriendje een hand en zo, naast elkaar, gaan ze het dorp binnen.

Ja, daar is wel even een grote schrik en verwarring, als ze de bleke man zien. Vrouwen vluchten weg achter de hutten, kinderen gillen, mannen grijpen naar hun speer.

Toch is het hier anders dan op andere plaatsen. Want ze zien, hoe de jongen de blanke man een hand geeft. Hoe durft hij!

Op een afstand blijven ze staan. Dichterbij komen durven ze nog niet. Maar ze luisteren toch naar wat de zendeling vertelt, naar zijn vriendelijke woorden, naar de warme klank van zijn stem. En eindelijk, schoorvoetend, komen ze nader.

Het wordt een goede en blijde dag voor de zendeling. Hij mag deze mensen voor het eerst in hun leven vertellen van de grote Koning, die in Bethlehem is geboren, en die de zwarte mensen zo graag gelukkig wil maken.

En de mensen luisteren.

Het is een *mooi* verhaal, dat ze horen. Ze willen nog meer, nog veel meer weten van deze machtige Koning.

Als het avond wordt, mag de zendeling slapen in de hut van zijn kleine vriendje. Ze liggen naast elkaar op een slaapmat. Robbie ligt tussen hen in.

Na die tijd is de blanke man nog *heel* dikwijls in het dorp van de zwarte mensen geweest. En veel later is er een klein kerkje gekomen en een school. Weer werd het Kerstfeest. In Holland zongen de kinderen hun Kerstliederen en luisterden naar het verhaal van het Kindje van Bethlehem.

Maar ook in het land van de zwarte mensen was het feest. Daar vertelde de blanke zendeling hetzelfde mooie verhaal.

Onder de mensen die naar hem luisterden, was ook het negerjongetje. Zo blij was hij, toen hij hoorde, dat de Here Jezus op aarde was gekomen, om slechte mensen gelukkig te maken, als ze in Hem geloofden.

In zijn handen hield hij „het witte mannetje”, maar hij luisterde zó, dat hij vergat om kleine Robbie te laten piepen.